

V Ý R O Č N Í Z P R Á V A

Speleologického klubu v Brně

za rok 1977.

Březen 1977

Výroční zpráva.

Speleologického klubu v Brně za rok 1977.

Během uplynulého roku 1977 Speleologický klub v Brně pokračoval ve své činnosti v Chráněné krajinné oblasti Moravský kras a v menším měřítku i v jiných krasových oblastech ČSSR. Průzkumné práce, tak jako v minulých letech, byly prováděny na lokalitách a v oblastech, které jsou řešeny pracovními skupinami podle dlouhodobého plánu činnosti. Někteří členové a skupiny navštívili zahraniční krasové oblasti. Pro získání nových zkušeností, navázání kontaktů s jinými speleologickými organizacemi a v neposlední řadě i pro reprezentaci československé speleologie bylo významné 1. setkání speleologů v Moravském krasu se zahraniční účastí, které Speleologický klub ve spolupráci s celou řadou dalších speleologických organizací uspořádal v měsíci květnu.

I během roku 1977 pokračovala spolupráce s organizacemi zainteresovanými na průzkumné a výzkumné činnosti v CHKOMK a rovněž s celou řadou orgánů lidosprávy. Výbor Speleologického klubu v Brně děkuje všem, kteří se spolupodíleli na zajištění úspěšné činnosti naší organizace.

Spolupráce s Moravským muzeem se v roce 1977 značně omezila, protože bylo uvedeno do klidu Krasové oddělení Moravského muzea. Pro moravskou speleologii je značnou nevýhodou, ve srovnání se situací na Slovensku a v Čechách, že se žádné z muzeí na Moravě t.č. nevěnuje s dostatečným důrazem otázce uchování hmotné, mapové, písemné, fotografické a jiné dokumentace z oblasti speleologie a že nutně dojde k porušení kontinuity činnosti, kterou KC MM provádělo. Výbor SK velmi přivítal a děkuje řediteli Moravského muzea v Brně, že umožnil, i přes velmi tíživou dislokační situaci, dočasné přemístění našeho archivu a knihovny do oddělené místnosti v prostorách Moravského muzea. Bylo tak umožněno zahájit, po několikaletém odkladu, práce na komplexní revizi archivu a knihovny.

Pro CHKOMK a organizace, které v této oblasti provádí speleologický průzkum, případně i jiné druhy činností je velmi významné zřízení Správy CHKOMK se sídlem v Blansku. Tento orgán byl zřízen radou JmKNV v dohodě s Ministerstvem kultury ČSR a zabezpečuje dle statutu ochranu přírody a krasových jevů v CHKOMK. Správa je detašovaným pracovištěm KSPPOP v Brně, její činnost započala dnem 1.1.1977. Výbor vítá zřízení tohoto orgánu, neboť jeho funkce je předpokladem rozšíření podstatného zlepšení ochrany přírody Moravského krasu. Výbor Speleologického klubu v Brně navázal s pracovníky Správy pracovní kontakty a spolupráci a doufá, že se tyto vztahy prohloubí a tím přispějí nejen rozšíření činnosti naší organizace, ale i v nemalé míře ochraně přírody CHKOMK.

V roce 1977 pokračovala dílčí spolupráce skupin a členů SK s GÚ ČSAV v Brně, která přinesla celou řadu cenných poznatků. Bohužel nedošlo k jejímu předpokládanému rozšíření a výbor se domívá, že tato skutečnost do jisté míry brání dalšímu optimálnímu rozvoji činnosti obou organizací při průzkumné a výzkumné činnosti v CHKOMK. Bylo by k prospěchu moravské speleologie, kdyby se podařilo odstranit bariéru nedůvěry a spolupracovat na kvalitativně vyšší úrovni, než v minulosti. Výbor doufá, že po vytvoření předpokladů a uzavření oboustranné výhodné dohody se může celá situace podstatně zlepšit a bude se snažit vytvořit pro to podmínky již během roku 1978.

V omezené míře oproti minulým rokům bylo spolupracováno s podnikem Moravský kras. Výbor Speleologického klubu doufá, že v následujícím období dojde k zvětšení rozsahu spolupráce. Řediteli s. Šebelovi děkuje za podporu při uspořádání I. setkání speleologů v Moravském krasu.

V roce 1977 proběhla celá řada jednání se záměrem zajistit akceschopnost nově založené "Záchrané služby pro speleologii". Byla uzavřena dohoda se Záchranou službou n.p. Uranové doly Dolní Rožínka o výpomoci při havarijních situacích. Nepodařilo se uzavřít potřebné dohody s organizacemi zainteresovanými na průzkumné, výzkumné i jiné činnosti v CHKOMK a rovněž se nepodařilo zajistit potřebnou podporu na materiální vybavení. Pro rok 1978 vyplývá pro Speleologický klub v Brně a zapojené speleologické kroužky ZK ROH úkol zabezpečit základní činnost "Záchrané služby pro speleologii" s těmi prostředky, které jsou k dispozici s respektováním zásad uvedených v jejím statutu.

Členové Speleologického klubu v Brně se aktivně podíleli na přípravách a zajištění důstojné reprezentace české speleologie na VII. mezinárodním speleologickém kongresu v Sheffieldu v Anglii. Po pečlivém výběru několika představitelů Speleologického klubu byly připravovány referáty na zasedání různých kongresových komisí. Bohužel při zajišťování materiální podpory účasti naší delegace jsme se setkali pouze s ústní podporou jak na krajských, tak ústředních orgánech. Nebylo ve finančních možnostech jednotlivce si cestu a náklady spojené s účastí z vlastních prostředků. Kongresových jednání se tedy zúčastnil pouze předseda naší organizace RNDr. V. Panoš CSc.

Během roku se průběžně prováděla jednání s celou řadou orgánů lidosprávy v zájmu zajištění místností pro archiv a knihovnu SK a zejména pro zabezpečení budoucí činnosti krajského výboru České speleologické společnosti. Doposud se bohužel nepodařilo vhodné místnosti opatřit. Výbor žádá, aby každý z členů, který by se dověděl o uvolněných místnostech v Brně, podal zprávu některému z členů výboru, aby mohlo být neprodleně jednáno s příslušným dislokačním odborem.

V rámci propagace činnosti práce naší organizace na veřejnosti byla využívána skřínka na Tř. Obránců míru v Brně, což prováděli členové Audy I. a Tesařík Z. Pro příští období je nutno tuto činnost zintenzivnit a bylo by vhodné materiály postupně vystavovat na více místech nejen v Brně, ale zejména v obcích Moravského krasu.

V rámci příprav vzniku České speleologické společnosti se výbor Speleologického klubu v Brně, člen přípravného výboru S. Mayer a jiní intenzivně podíleli na vypracování, připomínkování návrhu stanov ČSS; stanovy společnosti byly schváleny Ministerstvem vnitra ČSR dne 11.2.1977. Přes velké úsilí členů přípravného výboru, výboru klubu, spolupracujících kroužků ZK ROH i dalších speleologických organizací a institucí se však v uplynulém roce nepodařilo svolat ustavující sjezd společnosti. Slibované termíny byly neustále rušeny a odkládány. Na základě příslibu termínu konání sjezdu v prosinci 1977 byla zajištěna i místnost - sál pro ustavující sjezd, včetně ubytovacích kapacit a to alternativně v Brně či v Blansku. Podle posledních informací se zdá, že ustavující sjezd ČSS proběhne v termínu do 30.VI.1978. Speleologický klub v Brně doufá, že slavnostním ustavením společnosti v českých zemích, konečně dojde k sjednocení stávajících roztržštěných organizací a tím i k povznesení dobrého jména socialistické speleologie v celé ČSSR i v zahraničí.

Do výroční schůze došlo k celé řadě změn v členské základně a organizačním členění naší organizace. Podstatné změny byly následující:

- část členů zrušené skupiny Říčky přešla ke skupině CERBERUS
- skupiny Jedelská a Ostrovská se sloučily do jedné s názvem TARTAROS
- většina členů Plánivské skupiny přešla do speleologického kroužku při Sdruženém klubu pracujících Minerva Boskovice (který se nestal kolektivním členem SK na přání těchto členů)
- část členů Pustožlebské skupiny přešla do nově vzniklé skupiny TOPAS (115. základní skupina TISu - skupina se stala kolektivním členem naší organizace)
- Speleologický kroužek ZK ROH I.BZKG zrušil kolektivní členství v naší organizaci (vzhledem k ohlášeným termínům ustavení ČSS)
- Speleologický kroužek při KO Moravského muzea se přičlenil k ZK ROH Zetor Brno (zůstal kolektivním členem naší organizace)
- pro neplnění základních členských povinností bylo vyloučeno 23 členů, vystoupilo 12 členů. Nově přijatých členů (včetně členů v řízení) je 20. K 1.4.1978 je ve Speleologickém klubu v Brně evidovaných (včetně členů v řízení) 236 členů.

V roce 1978 se výbor bude muset zabývat řešením formálního členství u celé řady členů a doporučuje, aby se otázka zvýšení počtu aktivních členů stala záležitostí kterou se budou zabývat všichni členové naší organizace.

V současné době (do ustavení České speleologické společnosti) je organizační struktura Speleologického klubu v Brně následující:

Pracovní skupiny

Holštejnská výzkumná skupina	ved. J. Moučka
TARTAROS	ved. S. Cigánek
Pustožlebská skupina	ved. F. Musil
Suchožlebská skupina	ved. Z. Valíček
Březinská skupina	ved. A. Ševčík
Babická skupina	ved. M. Sedláček
Prostějovská skupina	ved. M. Vaněk

Kolektivní členové

SK ZK ROH Adast Adamov	ved. E. Bartoň
SK ZK ROH ČKD Blansko	ved. A. Chaloupka
SK ZK ROH Zetor Brno	ved. H. Havel
CERBERUS při TJ Zbrojovka Brno	ved. K. Kačmařík
TOPAS (115. základní skupina TISu)	ved. I. Audy
TARCUS	v řízení

Během roku 1977 pracoval výbor ve složení:

Předseda	RNDr. Panoš Vladimír CSc
Místopředseda - organizační	Dobeš Václav
Místopředseda - propagační	RNDr. Ryšavý Přemysl
Jednatel	Brünler František
Pokladník	Karásek Rudolf

Hospodář
Zapisovatel
Exkursní referent
Archivář

Náhradníci

Revisoři

Kačmařík Karel
p. g. Mayer Stanislav
Glozar Pavel
Cigánek Svatopluk

MUDr. Urban Jiří
Bartoň Zdeněk
Moučka Jiří
Singer Ivo

Mátlová Marie
Dolníček Vladimír

V roce 1977 se uskutečnilo 12 členských schůzí (včetně jedné mimořádné a řádné valné hromady), 17 výborových schůzí a porad výboru a jedné samostatné přednášky (prof. Paul Williams z univerzity v Aucklandu z N. Zélandu - Kras Číny, jihovýchodní Asie, Austrálie, a N. Zélandu). Na členských schůzích byly předneseny přednášky na následující témata:

RNDr. Panoš Vladimír OSc	- Kras na britských ostrovech
Skupina ORCUS - Bohumín	- Pseudokrasové jeskyně v Beskydech
Kačmařík Karel	- O činnosti skupiny CERBERUS
Ondra Karel	- Kaykaz
Musil František	- Pustožlebská skupina
Dr. Gaisler	- Netopýři v krasu
Havel Hugo	- Jeskyně Dagmar
Doc. Dr. Musil Rudolf	- Pleistocéní fauna krasových oblastí, se zaměřením na CHKONK
Ondra Karel	- Jeskyně severního Maďarska
Havel Hugo	- Expedice Padis

Na mimořádné členské schůzi 29.6.1977 bylo jednohlasně přijato usnesení o vstupu Speleologického klubu v Brně (jako celku) do České speleologické společnosti, kde by se Speleologický klub stal jednou ze základních organizací.

V roce 1978 před výroční členskou schůzí se neuskutečnily plánované členské schůze a přednášky vzhledem k tomu, že je nebylo kde provádět, protože na objektech Moravského muzea byly započaty stavební úpravy.

Výbor Speleologického klubu v Brně si dovoluje poděkovat touto cestou všem členům, kteří i přes nejružnější potíže a s minimálními prostředky a dotacemi pokračovali nezištně v dalších průzkumných a výzkumných pracích. Děkujeme dále i orgánům lidové správy, zejména příslušným národním výborům na území Moravského krasu, ONV Blansko a JmKNV za pochopení a pomoc při realizaci našich záměrů. Věříme, že naše socialistická společnost plně zhodnotí veřejně prospěšnou činnost dobrovolných speleologů, kteří bez nároků na odměnu pomáhají při odkrývání dosud neznámých krás naší vlasti a svou činností pokračují v hájení dobrého jména moravské speleologie.

Průzkumná a výzkumná činnost

Členů Speleologického klubu v Brně se v roce 1977 soustředila, jako již tradičně, převážně do oblasti Moravského krasu, zejména jeho severní a střední části, kde je také největší koncentrace krasových jevů. Tuto činnost prováděly pracovní skupiny v souladu s vyjímkou, udělenou Speleologickému klubu ministerstvem kultury České socialistické republiky. Bohužel, je však třeba konstatovat, že práce některých skupin nebyla dokumentována tak, jak by si to její charakter zasloužilo. Exkurzní zprávy byly dodávány v některých případech velmi nepravidelně. Velice sporadicky si v tomto směru počínala Sušobělská skupina, přesto, že byla výborem Speleologického klubu vypracována jednotná forma pro dodávání exkurzních zpráv. Rovněž výroční zprávy nebyly včas dodány. Do budoucna bude nutno vzít tuto skutečnost v potaz a učinit taková opatření, aby k podobným situacím již nedocházelo. Hlavně vedoucí jednotlivých skupin by si měli uvědomit, že členství ve Speleologickém klubu je sice dobrovolné, ale zavazuje k plnění základních povinností, mezi něž včasné dodávání již uvedených zpráv v neposlední řadě patří.

Mezi nejaktivnější kolektivy patřila opět Holštejská výzkumná skupina, které se zaměřila na sledování starých odtokových cest Bílé vody z oblasti Holštejna.

Jelikož se nepodařilo zajistit potřebné technické vybavení pro další průzkum lokality č. 518 (dříve 4.C) - Holštejské jeskyně věnovali se členové skupiny pouze údržbě a "čištění" průkopů od napadaného materiálu. Tyto práce byly spojeny s prováděním teplotního měření a sledováním cirkulace vzduchu za různých klimatických podmínek.

V jeskyni Hladomorně bylo počátkem roku intenzivně pokračováno v kloubení sondy III. v chodbě směřující ze Západní síně k JJZ. Tato zastihla v kloubce 3,2 m skalní podloží, tvořící ostré břity, orientované ve směru chodby. U dna byla výplň tvořena štěrko-písčnými sedimenty s vápencovými balvany. Další průkopové práce se proto orientovaly na uvolňování chodby nad sondou. Zde činil postup mezi mohutnými vápencovými bloky asi 2 metry. Výplň mezi nimi je tvořena hnědými písčnými hlínami s drobnou drtí. Zával je směrem nahoru tmelen sintro. Vytěženým materiálem byla zasypána sonda III.

V jeskyni č. 551 (dříve číslo 10) - Nové Rasovně - instalovala skupina v celém průběhu sestupné chodby pevně kovové žebře a na jednotlivých stupních vybudovala ochranné bariéry. Na lokalitě byla systematicky sledována výška vodní hladiny a směry odtoku vod. V Horních a Středních patrech probíhaly sondážní práce, které v několika případech vedly k objevům nových prostor o celkové délce 150 - 200 metrů. Po protažení polygonu sestupnou částí jeskyně pokračovaly mapovací práce v oblasti Horních pater. Jednotlivé body polygonu jsou označovány černou barvou a čísly. Část jícna je fixována pevnými nůty.

V jeskyni č. 10 A - Příční - bylo v obdobích mezi jednotlivými inundacemi sondařeno v nejnižších partiích za současného sledování povodňových změn na lokalitě.

Do závrtu č. 59 U trojičky byla v jarních měsících svedena umělým průkopem voda vyvěrající v poli z tzv. kradního vodovodu. V průběhu roku došlo k opakované devastaci vstupní šachty. O vzniklé situaci byly informovány příslušné orgány.

Dá se říci, že po omezení průzkumných prací v Holštejnské jeskyni se stal centrálním pracovištěm skupiny závrť č. 68. V něm hloubená šachta dosáhla ke konci roku již hloubky 45 m pod úroveň okolního terénu. Z chodby v hloubce 27 m byla ražena další šachta 8 m hluboká, sledující směr proudění vzduchu. V hloubce 6 m byla zastřižena značně strmá skalní stěna. V těchto místech došlo k opakovanému závalu nepevným suťovým materiálem. Z toho důvodu se další práce soustředily na průkop posunutý o 30° k SZ, který měl kritické místo obejít. Tato sestupná chodba klikatého průběhu zastihla po 7 m skalní stěnu tvořenou kalcitem. Průvan (v letním období) směřoval podél stěny dolů do blokové suti. Z toho důvodu zde byla nasazena další šachta, která v hloubce 41 m narazila na odlomený skalní blok a za ním na volnou kavernu o hloubce 2 m se zahlíbným horizontem. V zimním období se ztrácel průvan do balvanité suti v úrovni dna v hloubce 45 m. Kromě vápencové a kalcitové suti lze v průběhu lokality pozorovat na některých místech různici se sedimentární výplň. Pro usnadnění transportu vytěženého materiálu byly na jednotlivých stupních instalovány ruční rumpály. Do šachty je rovněž nataženo stálé osvětlení o napětí 24 V a hlasitý telefon pro zajištění spojení se všemi pracovníky. Dne 24.8.1977 došlo k zavalení ústí šachty vápencovým blokem o objemu asi 3 m³, který se původně nacházel ve svalu nad pracovištěm. Tento zdemoloval horní část výdřevy a veškeré zařízení. Touto událostí byly průzkumné práce na čas přerušeny. Pro upřesnění režimu závrtu zde skupina provedla pravidelná teplotní měření a kouřové experimenty ke zjištění směru proudění vzduchu.

V oblasti závrťů č. 60, 61 a 63 bylo vytyčeno několik profilů pro uvažované geofyzikální měření. To se však uskutečnilo pouze v závrtěch č. 60 a 61.

V měsíci srpnu se uskutečnilo soustředění členů Holštejnské skupiny. V jeho průběhu se mimo jiné podařilo vytáhnout z Nové Rasovny čerpadlo Nautilu, s nímž se v r. 1933 pokoušel K. Absolon o vyčerpání Macošského sifonu. Po obtížném transportu bylo čerpadlo předáno Okresnímu vlastivědnému muzeu v Blansku.

Kromě průzkumné činnosti se skupina zabývala celoročním sledováním vodních stavů na Holštejnsku a prováděla průvanová pozorování v jeskyních situovaných v západní stráni údolí.

V okolí Holštejnské jeskyně a Nové Rasovny byla provedena rozsáhlá síť nivelačních pořadů.

Revizním měřením se také zjistilo, že vlivem postupující těžby ve vápence Malá dohoda se mění i její vzdálenost od propastí v závrtěch č. 70 a 71. Uvedené lokality jsou v současné době vzdáleny 119 m od lomové stěny.

Rovněž se uskutečnila řada seznamovacího exkurzí do různých významnějších lokalit Moravského krasu.

Po dohodě s vedením organizace Moravský kras došlo k likvidaci staré pracovní boudy u jeskyně 13.C.

Pro SL - LZ Rájec, polesí Holštejn zorganizovala skupina 2 brigády na probírku lesních porostů.

Členové v průběhu roku prováděli nezbytnou údržbu s úpravy výzkumné stanice.

Jako kolektiv pak byli přímo zainteresováni na přípravě a průběhu I. setkání speleologů v Moravském krasu.

Při různých příležitostech provedli v roce 1977 jeskyněmi Holštejnskou a Hladomornou celkem 2 276 osob. Návštěvníci se seznámili nejen s okolím uvedených lokalit, ale také s prací amatérských speleologů a problematikou Moravského krasu.

Ke konci roku čítala skupina 35 členů. Tito spolu se svými hosty odpracovali při různých akcích a jejich zabezpečování celkem 1 117 směn, což činí asi 6 702 nehonorovaných hodin.

Dne 30. II. 1977 zanechala další činnost ve Speleologickém klubu Plánivská skupina. Počátkem roku 1977 se její členové zaměřili na přípravu exkurzních lokalit pro I. setkání speleologů v Moravském krasu. Hlavní pozornost byla věnována jeskyni č. 553 (11.F) - Pilková dáma. Po úpravě vstupní šachty byla upravena celá sestupová trasa až na dno propasti Studny. V průběhu roku se pokračovalo v mapování tohoto jeskynního systému. Práce však komplikoval periodický vodní sifon ve středních patrech před jeskyní Spirálkou. V Dómu traverzu bylo odstraněno pověstné "kyvadlo" a místo něj instalován pevný žebř, což podstatně urychlilo a usnadnilo přístup do těchto partií.

Celkem odpracovali členové skupiny na uvedené lokalitě 900 hod.

V rámci I. setkání speleologů došlo i k úpravám v jeskyni Plánivy. Z velké části byla jeskyně zbavena odpadků, kritická místa upravena a instalovány zde lankové žebře. Při těchto akcích bylo odpracováno 46 hodin.

Hlavní pracoviště skupiny, Říčený závrť, dosáhl již hloubky 71 m. Práce pokračovaly v horizontální větvi, vyústující do vlastní šachty v hloubce 65 m. Vlastní horizontální pokračování pukliny nabylo opět vertikálního charakteru ve formě čočky o rozměru 1 x 0,4 m. Protože další postup zde byl namáhavý a neefektivní, byla demontována lanovka na transport vytěženého materiálu. Po zaměření horizontu bude celá chodba vyskládána materiálem těženým z hlavní šachty. V průběhu roku zde bylo odpracováno 350 hodin.

Sonda hloubená v Ostrovském propadání č. 2 (staré propadání potoka Lopače) dosáhla hloubky 4 m. V hloubce 3 m se uvolnila úzká, šikmá kaverna, pro další postup bezvýznamná. Vlastní pokračování směrem dolů je uzavřeno mohutnými vápencovými bloky.

Podle údaje ve Zpravodaji speleologické skupiny Cerberus, bylo ke konci roku evidováno v Plánivské skupině 35 členů. Tito odpracovali 1 296 nehonorovaných hodin.

Na svoji činnost z dřívějších let navázaly i skupiny Ostrovská a Jedelská. Tyto se dne 21. 9. 1977 sloučily pod společným názvem Tartaros. Členové nově vzniklé skupiny vyvíjeli v tomto roce podstatně intenzivnější činnost související s krasovým badáním, než tomu bylo v letech minulých. Výzkumná speleologická činnost byla prováděna v obou zájmových oblastech skupiny, t. j. v oblasti Vintockého ponorového systému a Jedelského potoka.

Propast Vintochá I byla v průběhu roku připravována pro podrobný speleologický průzkum. U vchodu byl stabilizován polygonální bod, odvozený od nivelační značky na Balcarově skále. Ukázala se totiž nutnost jeskyni znovu speleokartograficky zpracovat, jelikož v dosavadní dokumentaci jsou nepřesnosti a tato není úplná. Jako první krok, podmiňující plánovanou rozsáhlou výzkumnou činnost, byla provedena instalace pevných kovových čebřů. V chodbě Osvěty byla jedna vyšší neschůdná partie upravena pomocí rozpěrných šroubů. Vchod jeskyně byl zabezpečen pevnou, uzamykatelnou mříží. V Ústřední propasti byl proveden odběr aloc. tonních fluviatilních štěrků, které budou podkladem pro fundovaný rozbor geologické situace porovného systému.

V jeskyni Liščí probíhaly práce ve všech perspektivních místech, t.j. ve Východní, Západní a Jižní chodbě. Hlavní pozornost byla věnována chodbě Západní, kde byly pravidelně prováděny prologační pokusy, práce související s plánovaným zmapováním prostor, objevených v roce 1976, dále práce montážní a zabezpečovací. V neschůdné puklině, vedoucí do dómu, byly instalovány rozpěrné šrouby pro snadný přístup. Na konci Západní chodby, před ústím chodby, vedoucí k novým objevům, byla vyhloubena informativní šachta o hloubce 2 m. Po zhotovení speleokartografické dokumentace skupina plánuje další průzkumné práce v dómu, který se jeví jako nejperspektivnější místo z hlediska dalších objevů. Spodní partie této prostoty je totiž vyplněna značným množstvím velmi vlhkých jílovitohlinitých sedimentů, zvláště v oblasti evidentního trativodu. V chodbě Jižní se doposud nepodařilo dosáhnout výraznějších výsledků. V chodbě Východní explorační činnost probíhala v oblasti třetího vchodu a v koncové partii, kde rozsah nově uvolněných prostor již překročil 6 metrů. V prosinci byla sledována čerstvá devastace sintrových tvarů v Hlavní síni a tak se opět ukázala naléhavost uzavření jeskyně. Vstupní část byla proto zaměřena a po vyhotovení projektu bude lokalita opatřena pevnou, uzamykatelnou mříží.

Výzkum ponoru U Domínky tvořil dominantní náplň průzkumné činnosti skupiny. Průběžově ani teplotní pozorování konára nebyla. Ani kvantitativní stav potůčku nebyl sledován, neboť úroveň hladiny nedosahovala měřicího rozsahu vodočetné latě. Veškerá voda se ztrácela vždy v kanálkových trativodech nad vstupní šachtou. Vlastní práce v ponoru probíhaly ve třech místech - ve vstupní šachtě, v horizontální vstupní chodbě a v Kalcitovém dómu. Nejvíce úsilí bylo vynaloženo na hloubení šachty. Byla prohloubena o dalších 5 metrů. Mimo to byla šachta znovu předřavována a upravována. V horizontální vstupní chodbě bylo uvolněno 2,5 m nové prostory, v prodloužení chodby, za šikmou odbočkou do dómu, se tak objevila chodbička modelovaná v homogenním vápenci s vyvinutými sintrovými útvary. Vzhledem k charakteru ostatních prostor ponoru se dá říci, že se zde nacházejí ojedinělé evorzní prvky. Po obvodu Kalcitového dómu bylo raženo několik pokusných sond. Prozatím nebylo dosaženo pozitivního výsledku. Pro akutní nebezpečí sesuvu balvanitých zborů byly práce do doby, než bude dopraven zabezpečovací materiál, zastaveny. Celý ponor byl speleotopograficky zpracován a v okolí bylo provedeno geofyzikální měření.

Na ponoru V jedlích byly prováděny pouze udržovací práce

a některé pokusy, vedoucí k objasnění jeho hydrografického poměří. Přes veškerou snahu však ucelený obraz odvodňovacího systému získán nebyl. Nejvýznamnější činností zde bylo předřevení šikmé ohodbičky do Meandrového domu a svislé šachty nad jezírkem za dómem.

Členové skupiny se aktivně zapojili do organizování I. setkání speleologů. Při této příležitosti byly navázány kontakty s maďarským klubem Vörös Meteor z Budapešti. Na jejich základě došlo i k výměnným exkurzím.

Pro praktické zdokonalování mladších členů byly organizovány cvičné kurzy lezecké techniky v aplikaci na krasové podmínky. Při té příležitosti se uskutečnilo i několik seznamovací exkurzí na pracoviště jiných skupin.

Mimo to vypořádala skupina brigádnicky při průlezu mladého jehličnatého porostu v oblasti Plániv. Rovněž se věnovala údržbě a dokončovací práci na své základně.

Ke konci roku bylo ve skupině Tartaros evidováno 31 členů. Celkem bylo odpracováno (na lokalitách, základně a při táborech brigádách) 2603 nehonorovaných hodin.

Činnost kolektivního člena SK Speleologické skupiny při KO Moravského muzea se opět soustředila na její hlavní pracoviště - jeskyni Dagmar. Tato je podle nové pasportizace jeskyně vchodu evidována pod číslem 567. Hlavní těžiště průzkumných prací bylo v Dómu konce. Pod kominem na konci domu byla uvolňována chodba horizontálního charakteru, která je zavalehá sutí, vkleslou sem z výše položených partií. Štola dosáhla prozatím délky 2 m. Práce je zde velmi obtížná a vzhledem k labilitě suti je nutno postupovat s nejvyšší opatrností. Druhým strategicky významným místem se jeví nevýrazná deprese u západní stěny domu. V těchto místech je stěna prořezána výraznou tektonickou poruchou, která mizí v sedimentech dna prostoru. Cílem výkopových prací je sledovat směr této poruchy. Puklina se v hloubce 1 m pod terénem mírně rozšířila (15 - 20 cm) a je jí vidět asi 2 m daleko. Je v ní krápníková výzdoba a vane v ní slabý průvan. Prozatím dosáhla šachta hloubku 3 metry. Je hloubena v jemných, blinitých, písčitých až jemně šterbovitých sedimentech. Jednotlivé vrstvy mají výrazné barevné ohraničení a rytmičky se střídají. V každém obzoru těchto sedimentů je poloha jemnozrnných kulmských drob a břidlic.

Z dalších prací v jeskyni Dagmar je možno uvést uvolňování sedimentů v chodbě, která vybíhá jižním směrem z Dómu nádob. Postup je velmi pomalý, neboť se jedná o sedimenty střední zrnitosti (valouny 3-5, max. 8-10 cm), velmi silně tmelené sintrovou hmotou. Uvolňovací práce ztěžují rovněž nevelké rozměry prostoru.

V Jižní větvi jeskyně Dagmar byla provedena výměna výdřevy v průlezu do Perlového domu, neboť původní byla již v nevyhovujícím stavu. Došlo i k úpravě šebřů v sestupové trase. Značná pozornost byla věnována mimo jiné i prostorám za Klekotnicí, kde se členové skupiny pokoušeli překonat koncevé účiny. Kromě průzkumu lokality se také věnovali průběžnému doplňování fotodokumentace.

V jeskyni č. 567.B, poblíže propadání V jedlí, bylo

po důkladném seznámení se s lokalitou a jejím okolím započato s výkopovými pracemi. Šachta hloubená v samozných hlínách, podél tektonické poruchy ve stěně jeskyně, dosáhla hloubky téměř 2 metry.

V křížových jeskyních bylo dosaženo v šachtě na dně I. propasti hloubky 3 metry. Šachta je úpadní pod šikmým pevným stropem. Sedimentární výplň tvoří jeskynní hlíny s vápencovou sutí.

Mimo tuto činnost byla provedena fotodokumentace za zvýšených vodních stavů v Čisařské jeskyni a uskutečnilo se několik informativních a seznamovacích exkurzí do různých lokalit, spojených často s pracovní výpomocí jiným skupinám.

Skupina se významnou měrou podílela na organizaci I. setkání speleologů a 2. ročníku dálkového pochodu Moravským krasem - Memoriálu RUDr. Rudolfa Burkhartta.

V průběhu roku 1977 bylo rovněž pokračováno v budování výzkumné stanice skupiny.

V roce 1977 se uskutečnilo celkem 58 exkurzí, při nichž bylo odpracováno 663 nebonorovaných hodin.

Jelikož výroční zpráva o činnosti Suchošlebské skupiny v roce 1977 nebyla dodána, bylo nutno sestavit ji ze stromé exkurzní zprávy.

V prvních dvou měsících roku 1977 budovala skupina novou šachtu na transport vytěženého materiálu do vyšších pater závrtu T-4 U kříže. Šachta již dosáhla hloubky 10 metrů. Na dně závrtu se uskutečnilo několik, prozatím bezvýsledných, sondáží.

V dalším období byla připravována Harbešská jeskyně pro I. setkání speleologů v Moravském krasu.

Za období leden - říjen odpracovalo 5 členů skupiny a 1 host při výzkumných akcích celkem 257 hodin.

Nepříznivé klimatické podmínky a s tím související vysoké vodní stavy se negativně projevily na práci členů Pustošlebské skupiny při průzkumu lokality Vavřínské paleoponory. Z nejnižších partií ponoru č. 44 byly namalavě vytěženy sedimenty, splavené sem při poslední povodni. Koncem února však zaplavila tuto část jeskyně voda, která zde stála v různých výškách prakticky přes půl roku. Proto byla prováděna pokusná sondáž pod Vstupní chodbou.

Další práce se soustředily na ponor č. 47.A., kde bylo instalováno těžební koryto, upraven vstup a pokračováno v těžení materiálu z nejnižšího místa pod skalním korytem. Chodba, která se zde mírně rozšiřuje je však v celém profilu zaplněna žlutou jeskynní hlínou. Celkový charakter však ukazuje na podobnou situaci, jaká se jevila i před objevy v ponoru č. 44.

Rovněž byly podniknuty 2 pracovní exkurze do ponoru č. 45, kde hloubená šachtice, situovaná pod komínem, měla zastihnout dno této prostory. V hloubce 5 m se však stěny sužují a bez řádného zapažení nelze sondu dále prohlubovat. Výkopovými pracemi byl odkryt následující profil: 0-10 cm silně provápnělá hlína a pod ní nepevná sintrová deska. Její podloží tvořily žluté hlíny, přecházející směrem do hloubky do téměř písčitých sedimentů. Místy lze pozorovat vločky hrubšího písku.

Také na tradičním pracovišti skupiny, v jeskyni Ře-
čiště, došlo k zaplavení průkopu v partiích za Sloupovou sí-
ňí šlapovou vodou, takže i zde byly práce značně komplikované.
Hlavní pozornost byla proto věnována úpravě a prohloubení vcho-
du, za účelem zlepšení cirkulace vzduchu. Mimo to zde došlo
k svépomocnému zabudování pevných, uzamykatelných dveří. K upřes-
nění předpokládaného pokračování jeskyně směrem pod náhorní
plošinu bylo provedeno, ve spolupráci se speleologickým krouž-
kem ZK ROH Tetra, speleologickou skupinou Tartaros a pracovní-
ky Geofyziky Brno, geofyzikální měření v oblasti Koňského spá-
du, Hlubokého a Chlupatého závrtu. Výsledky jsou shrnuty ve
zprávě V. Haška, S. Mayera a P. Ryšavého "Příspěvek geofyziky
ke speleologickému výzkumu Koňského spádu v Moravském krasu".
(Sborník Čsl. kras).

Na lokalitě Spodní patra Hamerníkovy jeskyně setrval
vysoký vodní stav po celý rok, takže pracoviště skupiny zde bylo
nepřístupné.

V Zouharově závrtu již byly průzkumné práce ukončeny a
vstupní šachta, po dohodě s pracovníky CHKO Moravský kras, uzavře-
na.

V průběhu roku odpracovali členové Pustožlebské skupiny
při různých akcích průzkumného a výzkumného charakteru celkem
nehonorovaných hodin.

V areálu Pustého šlebu pracovala také 115. zákl. skupina
TISu "TOPAS", která se stala kolektivním členem Speleologické-
ho klubu v Brně. Tato byla založena v červnu 1977 a prováděla
v CHKO Moravský kras odbornou topografickou, speleologickou,
dokumentační a ochrannou činnost.

Topografické práce prováděné pro OgÚ ČSAV se soustředily
na zaměření pěti skupin jeskyní v severním dílu Pustého šlebu,
ve Žďárském údolí a Petrovickém šlíbku. Rovněž bylo zmapováno
32 menších jeskyní v oblasti Pustého šlebu.

Základní speleologický průzkum na lokalitě Vavřínecké
paleoponory, která přešla během roku po dohodě s "PZS" plně do
kompetence skupiny TOPAS, se omezil pouze na termometrické
měření a klimatologická pozorování.

Při činnosti populárně-propagační byly uskutečněny dvě
přednášky s diapozitivy a 4 exkurze do nepřístupných jeskyní,
kterých se zúčastnilo celkem 58 osob.

Pro členy skupiny byla uspořádána odborná exkurze do
krasových oblastí Slovenska, s návštěvou jeskyní a Aggteleku
a Bukových horách v MLR. Fotodokumentace krasových povrchových
a podzemních jevů byla prováděna v severní části Moravského
krasu na formát 12 x 18 cm a pořízena byla též řada diapoziti-
vů pro připravovanou přednášku o Pustém šlebu.

Dobrovolná ochranná činnost byla po navázání styků se
Správou CHKO MK prováděna průběžně při pobytu v terénu.

Na práci skupiny se podílelo aktivně 12 členů, kteří
odpracovali 580 nehonorovaných hodin.

Kolektivním členem Speleologického klubu se stala i sku-
pina Cerberus. Božouhel, v období od 1.3.1977 do 7.9.1977 nemě-
la ještě skupinu povolení k průzkumným pracím. Z toho důvodu
se její členové věnovali pracím na základně a se svolením Sprá-
vy CHKO MK provedli výměnu výdřevy v Novoroční jeskyni.

Po udělení vyjímky pokračovaly prolongační práce na konci prostor objevených dne 24.1.1976. V průběhu roku byla také provedena kontrola všech pevných a lanových žebříků a lanových zábradlí v sestupných částech jeskyně. Problém otevírky druhého vchodu do lokality nebyl dosud vyřešen.

V jeskyni č. 67 - Jezevčí se pracovalo na odklizení závahu v Předním domku a byla uvolňována vstupní chodba.

Do Jihomoravského krasu se uskutečnilo 5 terénních exkurzí, zaměřených na fotodokumentaci a srovnání historických dokumentů se současným stavem. Byly získány veškeré dostupné informace z literatury a zajišťován překlad zpráv uvedených nebo citovaných v němčině, případně latině. Byly zajištěny možnosti studia z archivu + prof. Bruno Valouška, kde byly získány zejména cenné fotografie dnes již zaniklých přírodních památek.

Celkem odpracovali členové skupiny Cerberus v roce 1977 665 nehonorovaných hodin.

Ve střední části Moravského krasu pokračovali členové Babické skupiny v průzkumných pracích na lokalitě Babická jeskyně. Sonda pod Bezedným komínem byla v tomto roce prohloubena o 1 metr, takže celková dosažená hloubka je nyní 3,5 metru. Její dno tvoří jílovité sedimenty s příměsí vápencové sutě a častým výskytem úlomků sintru a krápníků. Současně s těžením jeskynní výplně je nutno též ručně rozšiřovat stěny sondy, které jsou zality silnou vrstvou sintru.

V síni ve Druhém domu nebylo pokračováno v nejnadějnějším místě jeskyně, neboť se nepodařilo zajistit odborníka na zadřevení volné sutě, kterou je třeba projít. Toto zadřevení nemohou z bezpečnostních důvodů provádět členové skupiny.

V sondě za Objevnou úžinou vylo postoupeno vertikálním směrem o 2,5 metru. Těžený materiál tvoří černé, humusovité hlíny. Ke konci roku zde došlo k objevu částečně ucpané chodby, se silným průvanem.

V závrtě Zadní pole pokračoval průkop chodby směrem na Kovářův závrt. Chodba o profilu 1 x 1 metr je vyplněna jemnými písčky, které jsou proloženy třemi horizontálními vrstvami jílu. Je reálný předpoklad, že se chodba ve svém dalším průběhu rozšíří.

Jako další významné místo, z hlediska objevného postupu, se jeví komín, vyúsťující do síně nad propastí, kde byl zaznamenán citelný průvan. Jelikož komín končil neprůleznou úžinou, za níž se nachází průlezná pokračování, bylo započato s jejím mechanickým rozšiřováním.

Vlivem nepříznivých podmínek ve vstupní části závrtu došlo zde k rychlému trouchnivění výdřevy. Z bezpečnostních důvodů musela být proto odstraněna. V současné době jsou prostory závrtu Zadní pole nepřístupny.

Mimo tyto průzkumné práce bylo v terénu vytyčeno několik profilů pro uvažované geofyzikální měření na Babické plošině.

Skupina se aktivně podílela na organizaci dálkového pochodu "Memoriál RNDr. R. Burkhardta".

V průběhu roku odpracovali členové Babické skupiny při průzkumu celkem 683 nehonorovaných hodin.

Březinská skupina se věnovala obnově mechanizačních prostředků na odvoz vytěženého materiálu z jeskyně Malý lesík. Bylo též započato se stavbou sloupů na přívod elektrického vedení k jeskyni. V průzkumných pracech se až do uzavření vchodu a připojení elektrického proudu nepokračuje.

Členové skupiny při této činnosti odpracovali 194 nezaměřených hodin.

Členové speleologického kroužku ZK ROH ČKD, který byl kolektivním členem Speleologického klubu, pokračovali v průzkumu komínů a horních pater Rudického propadání. Zde byly slezeny a zaměřeny všechny komíny v úseku od vchodu až po krápníkový útvar Kašna. Průzkum stropů byl proveden i v chodbě Tipeček. Prosekáním skalního prahu ve dně tohoto přítoku se podařilo snížit hladinu jeho konečného sifonu. Rovněž byly opraveny pevné kovové žebře v Sestupné chodbě a lanové přechody na aktivním toku. Po vysokých vodních stavech musely být několikrát prohrabány nánosy v polosifonu před Balvanitým domem.

Ve vchodu do Králový jeskyně v Suchém ělebu, v severní části Moravského krasu, provedla skupina údržbu a opravu uzavěru jeskyně. Na tuto lokalitu se mimo to uskutečnilo i několik informativních exkurzí.

Při řešení problému Jedovnického potoka se strany jeho vývěru v Býčí skále spolupracovali členové kroužku se speleologickým kroužkem ZK ROH ADAST.

Další kolektivní člen SK v Brně, speleologický kroužek ZK ROH ADAST, se i nadále věnoval průzkumu jeskyně Býčí skála. Po jarních záplavách zde muselo být provedeno vyčištění štoly u přítokového sifonu, snížení dna koryta aktivního toku a oprava telefonního vedení. V hlavní chodbě se uskutečnil průzkum stropu v úseku Obří komín - Šenkův sifon. V severní části Obřího komína bylo dosaženo výšky 45 metrů. Ve vyšších etážích jeskyně byly prováděny dokumentační a výkopové práce.

V jeskyni Barová pokračovali členové kroužku v dokumentaci tektonické stavby lokality, fotodokumentaci a mapování Půlnoční chodby v horních patrech.

Mimo to vypomáhali speleologové při natáčení filmu o Moravském krasu a Býčí skále.

Ve střední části Moravského krasu pracoval na lokalitách Jestřábí skála, Kanibalka, Otevřená skála, Silvestrovka, ponor Salve Vale, Mariánská jeskyně a jeskyně Nová Drátenická speleologický kroužek ZK ROH I.BZKG.

Mimo oblast Moravského krasu pracovala speleologická skupina Prostějov. Jejím členům se podařilo při průzkumu lokality Lvi jáma objevit další pokračování v prostoru Dómu vlaštovičíchání. Nově objevené chodby jsou puklinovitého charakteru a jejich celková délka je asi 25 metrů.

V jarních měsících byly sledovány zvýšené vodní stavy potoka Javoříčky a Špranku.

Ve dnech 6.5. - 9.5.1977 uspořádal SK v Brně spolu s dalšími organizacemi I. setkání speleologů v Moravském krasu. Jeho účastníci se seznámili se stavem a vysokou úrovní speleologického průzkumu a výzkumu v Moravském krasu. K podzemním exkurzím pak připravili speleologové svá pracoviště tak, aby tato důstojně reprezentovala nejen jejich práci, ale také

dobré jméno moravské speleologie. Přesto, že v průběhu setkání bylo nutno pro nepříznivé vodní stavy některé akce zrušit nebo alespoň omezit, mohli jsme zaznamenat při 208 účastnících na 22 exkurzích účast 575 osob. Během setkání proběhla zdařilá výstavka propagace práce zainteresovaných organizací, na kterou přispěla materiály celá řada institucí. O setkání byla vypracována samostatná zpráva. Speleologický klub byl jedním z uspořadatelů, dnes již tradičního dálkového pochodu Moravským krasem, který nese název Memoriál RNDr. R. Burkhardta. V pořadí druhého ročníku, na jehož programu byl pochod na 50 a 25 km, se přes deštivé počasí zúčastnilo 276 osob.

Výstavka z Jedovnic byla uspořádána i v Babicích, kde dálkový pochod začínal a končil. Pro nedodržení dohodnutého postupu došlo ke značným komplikacím s navrácením materiálů a pro výbor SK je to poučením a v budoucnu je nutno se podobných problémů důsledným trváním na plnění usnesení výboru vyvarovat.

Byly navázány kontakty se speleology, pracujícími v různých krasových oblastech ČSSR a v zahraničí. V průběhu roku pak došlo k jejich prohloubení a upevnění při vzájemných návštěvách. Jednalo se především o exkurze do Slovenského krasu, do oblasti Polských Tater, do jeskyní MLR a v neposlední řadě se naši členové zúčastnili i expedice Padiš 1977.

Část výroční zprávy, týkající se průzkumné a výzkumné činnosti sestavil, na základě dočasných exkurzních a výročních zpráv pracovních skupin SK v Brně a jeho kolektivních členů, Pavel GLOZAR - exkurzní referent.